

חוק שכר מינימום, תשמ"ז-1987

1. בחוק זה –
- "ארגון עובדים יציג", "הסכם קיבוצי", "הסכם קיבוצי כללי" ו"צו הרחבה" – כמשמעותם בחוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז-1957;
- "השכר הממוצע" – כהגדרתו בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשכ"ח-1968;
- "השר" – שר העבודה והרווחה;
- "חוק ההתיישנות" – חוק ההתיישנות, התשי"ח-1958;
- "חוק הגנת השכר" – חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958;
- "חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977;
- "חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982;
- "חוק שעות עבודה ומנוחה" – חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951;
- "מעסיק בפועל" ו"קבלן כוח אדם" – כהגדרתם בסעיף 1 לחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996;
- "פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש)" – פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969;
- "היום הקובע" – (נמחקה);
- "המדד" – (נמחקה);
- "שכר מינימום", לחודש – סכום כמפורט להלן, לפי העניין:
- (1) בתקופה שמיום י"ב בניסן התשע"ה (1 באפריל 2015) עד יום כ"א באדר ב' התשע"ו (31 במרס 2016) – סכום השווה ל-4,650 שקלים חדשים, כפי שהוא מוגדל במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4 (בהגדרה זו – הסכום בתקופה הראשונה);
- (2) בתקופה שמיום כ"ב באדר ב' התשע"ו (1 באפריל 2016) עד יום כ"ד בסיוון התשע"ו (30 ביוני 2016) – הסכום בתקופה הראשונה או סכום השווה ל-47.5 אחוזים מהשכר הממוצע כפי שהוא ביום כ"ב באדר ב' התשע"ו (1 באפריל 2016), כפי שהם מוגדלים במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4, לפי הגבוה מביניהם (בהגדרה זו – הסכום התקופה השנייה);
- (3) בתקופה שמיום כ"ה בסיוון התשע"ו (1 ביולי 2016) עד יום ב' בטבת התשע"ז (31 בדצמבר 2016) – הסכום בתקופה השנייה או סכום השווה ל-4,825 שקלים חדשים, כפי שהם מוגדלים במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4, לפי הגבוה מביניהם;
- (4) בתקופה שמיום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017) עד תום תוקפו של חוק שכר מינימום (העלאת סכומי שכר מינימום – הוראת שעה), התשע"ה-2015 (בחוק זה – הוראת השעה) – סכום השווה ל-5,000 שקלים חדשים, כפי שהוא מוגדל במהלך התקופה האמורה בפסקה זו, על פי סעיף 4;
- "שכר מינימום יומי" – החלק ה-25 של שכר המינימום לגבי עובד המועסק שבוע עבודה בן ששה ימים, והחלק ה- $21\frac{2}{3}$ של שכר המינימום לגבי עובד המועסק שבוע עבודה בן חמישה ימים;
- "שכר מינימום לשעה" – החלק ה-186 של שכר המינימום.
2. (א) עובד שמלאו לו 18 שנים (להלן – עובד) המועסק במשרה מלאה, כנהוג במקום עבודתו, זכאי לקבל ממעסיקו שכר עבודה שלא יפחת משכר המינימום לחודש, שכר המינימום היומי או שכר המינימום לשעה, הכל לפי הענין.
- (ב) עובד המועסק במשרה חלקית זכאי לשכר מינימום חלקי שיחושב יחסית לחלקיות משרתו.
- (ג) נעדר עובד מעבודתו, יקטן שכר המינימום שהוא זכאי לו לפי סעיף קטן (א), בשיעור יחסי

לזמן היעדרו, ואולם אם הוא זכאי לקבל תשלום בעד זמן ההיעדרות לפי דין, חוזה עבודה, הסכם קיבוצי, צו הרחבה או הסדר קיבוצי אחר או לפי ההוראות המחייבות קופת גמל (בסעיף זה – ההסדר), יהיה התשלום לפי ההוראות ההסדר.

3. (א) השכר שיובא בחשבון לענין סעיף 2 יהיה שכר העבודה שמשלם מעסיק לעובדו, בעד יום עבודה רגיל כנהוג במקום עבודתו.

(ב) לענין סעיף קטן (א) יבואו בחשבון רכיבי השכר הבאים:

(1) שכר יסוד או שכר משולב;

(2) תוספת יוקר אם איננה כלולה בשכר המשולב;

(3) תוספת קבועה המשתלמת לעובד עקב עבודתו;

(4) רכיב שכר כאמור בפסקאות (1) עד (3) או לפי סעיף קטן (ד) שאינו בא בחשבון שכר המינימום מכוח חוזה עבודה, הסכם קיבוצי או הסדר, קיבוצי או אישי (בסעיף זה תוספת מוחרגת);

(5) הפרשי הוראת השעה; בסעיף זה –

”הפרשי הוראת השעה” – ההפרש החיובי, אם קיים, בין הסכום הבסיסי ובין הסכום המתקבל מרכיבי השכר האחרים המובאים בחשבון בחישוב שכר מינימום לפי סעיף קטן זה או סעיף קטן (ד), לפי העניין, למעט תוספת מוחרגת;

”הסכום הבסיסי” – סכום שכר המינימום אשר העובד היה זכאי לו אלמלא הוראת השעה, כפי שהוא מעודכן במועדים האמורים בסעיף 6(4),

ואולם לא יובאו בחשבון תוספת משפחה, תוספת ותק, תוספת בשל עבודה במשמרות, פרמיה מדודה, מוסכמת, קבועה או קבוצתית, משכורת י”ג, מענקים על בסיס שנתי, והחזר הוצאות לרבות הוצאות כלכלה, אש”ל ונסיעות שמשלם המעסיק.

(ג) (בוטל).

(ד) לא היה שכרו של עובד משתלם לפי הרכיבים המנויים בסעיף קטן (ב) (1) ו-(2), או לפי חלק מהם, יחושב השכר לענין סעיף קטן (א) לפי שכר העבודה הרגיל הכולל את התוספת המוחרגת בלא תוספות אחרות.

(ה) עובד זכאי להפרשי הוראת השעה; דין הפרשי הוראת השעה כדין השלמת השכר אשר היתה משתלמת לעובד לפי חוק זה כתוצאה מחישוב שכר המינימום אלמלא הוראת השעה.

(ו) הוראות סעיף זה אשר קובעות שתוספת מוחרגת תובא בחשבון בחישוב שכר מינימום, יחולו על אף האמור בכל דין, לרבות הוראות סעיף 11, והוראות מכוח חוזה עבודה, הסכם קיבוצי או הסדר, קיבוצי או אישי.

4. שכר המינימום יוגדל לפי שיעורי תוספת היוקר, פיצוי בעד התייקרות או תוספת שכר אחרת, שנקבעו בהסכם קיבוצי כללי והמשתלמים לרוב העובדים שתנאי עבודתם מוסדרים בהסכמים קיבוציים; תחילת ההגדלה תהיה ביום תחילת התוספות כאמור.

5. סכום שכר המינימום לא יפחת בשום מקרה, עקב עדכוננו על פי חוק זה.

6. השר יפרסם ברשומות הודעה בדבר –

(1) שכר המינימום המעודכן למועד תחילתן של כל אחת מהתקופות המנויות בפסקאות (1), (2), (3) ו-(4) להגדרה ”שכר מינימום”, לחודש”;

(2) (נמחקה);

(3) שכר המינימום המוגדל לפי הוראות סעיף 4 ומועד תחילתו;

(4) הסכום הבסיסי כהגדרתו בסעיף 3(ב) (5), המעודכן ליום 1 באפריל של כל שנה.

א6. (א) זכות עובד של קבלן כוח אדם לתשלום שכר מינימום כאמור בסעיף 2, תחול גם כלפי המעסיק בפועל אם התקיים אחד מאלה:

(1) העובד דרש בכתב מקבלן כוח האדם את תשלום שכר המינימום, מסר למעסיק בפועל הודעה בכתב ולפיה מסר את הדרישה האמורה, ושכר המינימום לא שולם על ידי קבלן כוח האדם עד תום 21 ימים ממועד מסירת ההודעה; דרישה והודעה כאמור יכול שיימסרו גם על ידי ארגון עובדים כאמור בסעיף 7 או, אם העובד הסכים לכך, על ידי ארגון העוסק בקידום זכויותיהם של עובדים;

(2) מפקח עבודה מסר למעסיק בפועל הודעה בכתב כי יש לו מידע ולפיו עובד של קבלן כוח אדם המועסק אצלו לא קיבל שכר מינימום, ושכר המינימום לא שולם על ידי קבלן כוח האדם עד תום 21 ימים ממועד מסירת ההודעה;

(3) העובד הגיש תובענה בשל הפרת חוק זה נגד קבלן כוח האדם ונגד המעסיק בפועל, גם אם לא נמסרו קודם לכן הודעה או דרישה בהתאם לפסקה (1) או (2) לפי הענין, ושכר המינימום לא שולם על ידי קבלן כוח האדם עד תום 21 ימים ממועד מסירת התובענה למעסיק בפועל.

(ב) על אף האמור בהגדרה "היום הקובע" שבחוק הגנת השכר יהיה "היום הקובע", לענין תשלום השכר לפי סעיף זה בידי המעסיק בפועל - היום התשיעי שלאחר תום התקופה האמורה בסעיף קטן (א)(1), (2) או (3), לפי הענין.

6ב. (א) מעסיק יציג במקום העבודה, במקום בולט לעין, מודעה כפי שקבע השר לפי סעיף קטן (ב), ובה מפורטים עיקרי זכויות העובד לפי חוק זה.

(ב) השר יקבע, לאחר התייעצות עם ארגון עובדים שעם חבריו נמנים רוב העובדים המאורגנים במדינה ועם ארגוני מעבידים שהם, לדעת השר, יציגים ונוגעים בדבר, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, את נוסח המודעה ובה גובה שכר המינימום כתוקפו מעת לעת וכן המען ומספר הטלפון של האגף לאכיפת חוקי עבודה במשרד העבודה והרווחה.

(ג) נוסף על הוראות סעיף קטן (ב) השר רשאי, בדרך האמורה באותו סעיף קטן לקבוע -

(1) את השפות שבהן תוצג המודעה, לגבי כלל המעסיקים או סוגים מהם;

(2) דרכים חלופיות או נוספות להצגת המודעה לגבי סוגי מעסיקים;

(3) סוגי מעסיקים אשר יהיו פטורים מחובת הצגת המודעה.

(ד) מעסיק שאינו מקיים את חובתו לפי סעיפים קטנים (א), (ג)(1) או (2), ואינו פטור לפי סעיף קטן (ג)(3), דינו - הקנס האמור בסעיף 61 (א)(1) לחוק העונשין, וקנס נוסף כאמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, לכל שבוע שבו נמשכת העבירה מיום שמפקח עבודה הודיע למעסיק בכתב כי הוא אינו מקיים את חובתו לפי סעיף זה; עבירה לפי סעיף זה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

7. תביעת עובד לתשלום שכר מינימום יכול שתוגש לבית הדין לעבודה בידי העובד או בידי ארגון העובדים היציג באותו מקום עבודה, ובאין ארגון עובדים כאמור - בידי ארגון העובדים שהעובד חבר בו.

7א. לא יפגע מעסיק בשכרו של עובד, בקידומו בעבודה או בתנאי עבודתו ולא יפטרו מהעבודה מחמת תלונה או תביעה שהגיש העובד על הפרת הוראה מהוראות חוק זה או מחמת שסייע לעובד אחר, בקשר לתלונה או לתביעה כאמור.

7ב. בדיון באישום או בתובענה לפי חוק זה נגד מעסיק, חזקה היא כי בכל אחד מאלה לא שולם המעסיק שכר מינימום, אלא אם כן הוכיח אחרת:

(1) הנאשם או הנתבע לא הציג רישום נוכחות המתייחס לעובד, אם הוא מחויב ברישום הנוכחות של אותו עובד לפי חוק שעות עבודה ומנוחה, משנדרש לכך בידי העובד, מפקח עבודה, או בית משפט;

(2) הנאשם או הנתבע לא נתן לעובד תלוש שכר כאמור בסעיף 24 לחוק הגנת השכר, או לא הציג פנקס שכר כאמור בסעיף 24 לאותו חוק, אם הוא מחויב במסירת תלוש שכר ובניהול פנקס שכר לפי אותו חוק, משנדרש לכך בידי העובד, מפקח עבודה או בית משפט;

(3) הנאשם או הנתבע לא ציין בתלוש השכר שנתן לעובד או בפנקס השכר שניהל לפי סעיף 24 לחוק הגנת השכר, את ערך השכר המשתלם לעובד בעד שעת עבודה; החזקה לפי פסקה זו תחול רק בהתקיים שניים אלה:

(1) המעסיק מחויב במתן תלוש שכר או בניהול פנקס שכר לפי חוק הגנת השכר;

(2) על העובד חל חוק שעות עבודה ומנוחה, למעט כאשר העובד מקבל שכר כולל לפי הסכם קיבוצי שאושר בהתאם לסעיף 5 לחוק הגנת השכר.

8. בית הדין לעבודה רשאי לחייב מעסיק שהלחין שכר מינימום, לשלם לעובד פיצויי הלנת שכר מוגדלים, ככל שייראה לו צודק בנסיבות הענין.

א8. על אף הוראות בסעיף 3(2) לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, רשאי בית הדין לעבודה בתובענה על הפרת הוראות סעיף 7א, ליתן צו מניעה או צו עשה אם ראה שהענקת פיצויים בלבד לא תהא צודקת; בבואו ליתן צו כאמור יביא בית הדין בחשבון, בין היתר, את השפעת הצו על יחסי העבודה במקום העבודה.

9. על אף האמור בכל הסכם, קביעת שכר המינימום לפי חוק זה או עדכונו לא ישמשו כשלעצמם עילה לתביעה להעלאת שכר עבודה של עובד מעל שכר המינימום או להפרשיות כלשהי, בשל קביעת שכר המינימום או עדכונו.

10. (א) לענין חישוב שכר הצמוד לפי דין הסכם לשכר הממוצע, ולענין העלאתו, לא יבואו בחשבון שינויים בשכר הממוצע שנבעו משינוי שחל בשכר המינימום, כפי שהוא ביום ב' בניסן תשמ"ז (1 באפריל 1987), לעומת שכר המינימום ששולם לרוב העובדים ערב תחילתו של חוק זה, או שנבעו משינוי שחל בשכר המינימום עקב עדכונו.

(ב) השר ושר האוצר יפרסמו ברשומות הודעה בדבר שינויים בשכר הממוצע, שלא יבואו בחשבון לענין סעיף קטן (א).

11. חוק זה, למעט סעיפים 9 ו-10, בא להוסיף על זכותו של עובד מכוח דין, הסכם קיבוצי, הסדר קיבוצי או חוזה עבודה ולא לגרוע ממנה.

12. זכותו של עובד, לפי חוק זה, אינה ניתנת להתניה או לויתור.

13. לענין חוק זה דין המדינה כדין כל מעסיק אחר.

14. מעסיק שלא שילם לעובדו שכר מינימום, דינו – מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין; עבירה לפי סעיף זה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

14א. (א) הועסק עובד בידי קבלן כוח אדם, ולא שולם לו שכר מינימום, דינו של המעסיק בפועל – מאסר שישה חודשים או מחצית הקנס האמור בסעיף 14, ובלבד שהתקיים האמור באחת מהפסקאות (1), (2) או (3) בסעיף 6א(א).

(ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מאחריות קבלן כוח אדם לפי סעיף 14.

15. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי תאגיד, יואשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה מנהל פעיל, שותף – למעט שותף מוגבל – או פקיד באותו תאגיד ואחראי לענין הנדון, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

15א. (א) לענין חוק ההתיישנות, יראו את היום שבו קבלן כוח אדם הפר את חובתו לשלם את שכר המינימום, כיום שבו נולדה עילת התובענה נגד המעסיק בפועל, לפי סעיף 6א.

(ב) לענין סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי, יראו את היום שבו קבלן כוח אדם ביצע עבירה לפי סעיף 14, כיום ביצוע העבירה בידי המעסיק בפועל לפי סעיף 14א.

15ב. (א) השר ימנה מבין עובדי משרדו, מפקחים לשם פיקוח על ביצוע הוראות לפי חוק זה (בחוק זה – מפקחי עבודה).

(ב) לשם מילוי תפקידיו לפי חוק זה רשאי מפקח עבודה –

(1) לדרוש ממעסיק, ממעסיק בפועל או מאדם אחר הנוגע בדבר, למסור לו מידע ומסמכים או העתקים, הנוגעים לביצוע הוראות חוק זה;

(2) לדרוש מכל אדם כאמור בפסקה (1) למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המעידה על זהותו ושהוא חייב בהחזקתה על פי כל דין;

(3) להיכנס למקום שיש לו יסוד סביר להניח כי מועסקים בו בני אדם, או שמתנהל בו עסקו של מעסיק, לרבות עסקו של קבלן כוח אדם ולערוך בו בדיקה.

(ג) התעורר חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, רשאי מפקח עבודה –

(1) לחקור אדם שלדעתו יש לו מידע הקשור לביצוע העבירה;

(2) לתפוס חפץ, לרבות מסמך הקשור לביצוע העבירה.

(ד) על חקירה לפי סעיף קטן (ג)(1) יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)(9), ועל דבר שנתפס לפי סעיף קטן (ג)(2) יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש).

15.ג. (א) המפריע למפקח עבודה במילוי תפקידו לפי חוק זה, דינו – מאסר שישה חודשים.
(ב) מי שאינו ממלא אחר דרישת מפקח עבודה לפי סעיף 15ב, דינו – מאסר שישה חודשים, ונוסף על כך קנס כאמור בסעיף 61ג) לחוק העונשין לכל יום שבו נמשכת העבירה אחרי היום שקבע המפקח למילוי הדרישה.

15ד. (א) בסעיף זה, "רשות ציבורית" – כמשמעותה לפי סעיף 38א(א) לחוק עבודת הנוער, התשי"ג-1953.

(ב) רשות ציבורית תכלול בחוזה שייכרת בינה לבין קבלן המבצע עבודה בעבורה או הנותן שירותים לפי הזמנתה (בסעיף זה – קבלן מבצע), סעיף הקובע כי הפרת הוראות חוק זה על ידי הקבלן המבצע לגבי עובד המועסק על ידו לשם ביצוע חוזה כאמור מהווה גם הפרת החוזה.

16. (א) השר רשאי, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, לקבוע בתקנות הוראות בדבר תחולתו של חוק זה לגבי עובד שטרם מלאו לו 18 שנים; תקנות כאמור יכול שיהיו דרך כלל, לפי סוגי עובדים או לפי סוגי מעסיקים.

(ב) בתקנות כאמור בסעיף קטן (א) יכול שייקבע שכר מינימום בשיעורים נמוכים מהאמור בחוק זה ויכול שייקבעו בהן כללים לחישוב שכר המינימום השונים מן האמור בחוק זה, לרבות בדבר רכיבי השכר שיובאו בחשבון.

17. (א) הוראות חוק זה יחולו לגבי עובדים שיש להם מגבלות גופניות, נפשיות או שכליות המועסקים במפעלים מוגנים שאוצר המדינה משתתף בתקציבם, בין אם מלאו להם 18 שנים ובין אם לאו, אם קבע כך שר העבודה והרווחה בתקנות, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, דרך כלל או לסוגים; בתקנות כאמור יכול שייקבע שכר מינימום הנמוך מהאמור בחוק זה.

(ב) השר, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר תחולתו של חוק זה על עובדים שיש להם מגבלות גופניות, נפשיות או שכליות אף שאינם מועסקים במפעלים מוגנים כאמור בסעיף קטן (א), ויכול שיקבע שכר מינימום לעובדים כאמור או לסוגים מהם, בשיעורים נמוכים מהאמורים בחוק זה.

18. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

(ב) תקנות בעניינים המפורטים להלן יקבע השר, דרך כלל או לסוגים, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת:

(1) תשלום שכר מינימום לעובד ששכרו אינו משתלם על בסיס של חודש, יום או שעה, ודרכי חישובו;

(2) תשלום שכר מינימום לעובד ששכרו משתלם בחלקו על בסיס של חודש, יום או שעה ובחלקו על בסיס אחר;

(3) הוראות נוספות או משלימות לענין תשלום שכר המינימום וחישובו.

(ג) השר, לאחר התייעצות עם ארגון עובדים שעם חבריו נמנים רוב העובדים המאורגנים במדינה ועם ארגוני מעבידים שהם, לדעת השר, יציגים ונוגעים בדבר, ובאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות משלימות לענין חישוב שכר מינימום יומי ושכר מינימום לשעה, ויכול שיקבע לענין זה הוראות השונות מהאמור בחוק זה.

18א. לבית הדין לעבודה תהיה סמכות ייחודית לדון בהליך אזרחי בשל הפרת הוראות חוק זה.

19. בחוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט-1969, בתוספת השניה, בסופה יבוא: "חוק שכר מינימום, תשמ"ז-1987".

20. תחילתו של חוק זה ביום ב' בניסן תשמ"ז (1 באפריל 1987).

21. (א) על אף האמור בהגדרת "שכר מינימום" שבסעיף 1 יהיה שכר המינימום –

(1) ביום תחילתו של חוק זה – סכום של 525 שקלים חדשים;

(2) ביום ח' בתשרי תשמ"ח (1 באוקטובר 1987) – סכום של 551 שקלים חדשים; הוראה זו אינה באה לגרוע מהוראות סעיף 4.

(ב) הוראות סעיף 10 יחולו גם לגבי השינוי בשכר המינימום שיחול לפי סעיף קטן (א)(2).

חיים הרצוג	יצחק שמיר	משה קצב
נשיא המדינה	ראש הממשלה	שר העבודה והרווחה